

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 12., vydané v marci 2024

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Prichádza jar. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

prof. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

Mgr. Monika Šavelová, PhD. (Katedra translitológie, Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

FAKTORY NA INDIVIDUÁLNEJ ÚROVNI DETERMINUJÚCE ÚČASŤ VO FORMÁLNOM DOBROVOĽNÍCTVE

INDIVIDUAL-LEVEL FACTORS DETERMINING PARTICIPATION IN FORMAL
VOLUNTEERING

Estera Frgelcová¹

Autorka pôsobí ako interná doktorandka v odbore sociálna práca na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Svoje prvé magisterské štúdium ukončila v odbore učiteľstvo psychológie a učiteľstvo hudobného umenia a svoje druhé magisterské štúdium ukončila v jednodborovej psychológii. Autorka sa doposiaľ vo svojich výskumoch venovala témam hlavne z oblasti psychológie osobnosti a sociálnej psychológie. Aktuálne sa vo svojom výskume (dizertačnej práci) venuje dobrovoľníctvu, konkrétne problematike osobnostných faktorov determinujúcich účasť v dobrovoľníctve v čase krízy na Slovensku.

The author works as an internal doctoral student in the field of social work at the Faculty of Education, Matej Bel University in Banská Bystrica. She completed her first master's degree in psychology teaching and music teaching and her second master's degree in single-discipline psychology. The author's research so far has focused mainly on topics in the field of personality psychology and social psychology. Her current research (dissertation) is devoted to volunteering, specifically to the issue of personality factors determining participation in volunteering in times of crisis in Slovakia.

Abstract

As volunteering becomes more and more relevant in society, policy initiatives and many organisations are trying to encourage increased volunteer involvement. In order to identify potential volunteers, to recruit them effectively, but also to engage people who do not participate sufficiently in volunteering, it is necessary to know the key determinants of participation in volunteering. This expert article reviews empirical research on the determinants of volunteering at the individual level. The results of previous research (Brozmanova Gregorova et al., 2012; Bútorová et al. 2020; Krishnan et al. 2023; Mak a Fancourt, 2021; Niebuur et al, 2018) show that participation in volunteering activities can be related to a variety of socio-demographic and psychosocial factors, with considerable importance attributed to personality traits and motivation (Ackermann, 2019; Akhtar, 2019; Clary et al., 1998; Herzog a Morgan, 1993; Mak a Fancourt, 2021; McCann, 2017; Rokach a

---

¹ Adresa pracoviska: Mgr. et Mgr. Estera Frgelcová, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, Ružová 13, 974 11 Banská Bystrica
E-mail: efrgelcova2@umb.sk

Wanklyn, 2009). These results can benefit nonprofit organizations in recruiting, retaining, and managing volunteers.

Key words: formal volunteering, participation, determinants, socio-demographic factors, personality factors, psychosocial factors

Abstrakt

Dobrovoľníctvo získava čoraz väčšiu relevanciu v spoločnosti, preto sa politické iniciatívy a mnohé organizácie snažia podnietiť zvýšenú angažovanosť dobrovoľníkov. Aby bolo možné identifikovať potenciálnych dobrovoľníkov, realizovať efektívne ich nábor, ale aj zapájať do dobrovoľníctva ľudí, ktorí na ňom dostatočne neparticipujú, je potrebné poznať kľúčové faktory determinujúce účasť v dobrovoľníctve. Odborný článok prináša prehľad empirických výskumov zaoberajúcich sa determinantmi dobrovoľníctva na individuálnej úrovni. Výsledky doterajších výskumov (Brozmanová Gregorová et al., 2012; Bútorová et al., 2020; Krishnan et al., 2023; Mak a Fancourt, 2021; Niebuur et al., 2018) ukazujú, že účasť na dobrovoľníckych činnostiach môže súvisieť s rôznymi socio-demografickými a psychosociálnymi faktormi, pričom značný význam sa pripisuje osobnostným vlastnostiam a motivácii (Ackermann, 2019; Akhtar, 2019; Clary et al., 1998; Herzog a Morgan, 1993; Mak a Fancourt, 2021; McCann, 2017; Rokach a Wanklyn, 2009). Tieto výsledky môžu byť prínosom pre neziskové organizácie pri náboch, udržaní a riadení dobrovoľníkov.

Kľúčové slová: formálne dobrovoľníctvo, participácia, determinanty, socio-demografické faktory, osobnostné faktory, psychosociálne faktory

Úvod

Dobrovoľníctvo je základným prvkom verejného života v moderných spoločnostiach. Z ekonomického hľadiska dosahuje hodnota dobrovoľníckej práce v krajinách, ktoré sú súčasťou Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) v priemere 1,9 % HDP (OECD, 2015). Okrem toho prispieva dobrovoľníctvo k zvýšeniu sociálnej solidarity, občianskej angažovanosti, stability v spoločnosti, sociálnej integrácii a prináša mnoho ďalších benefitov. Spoločenský a sociálny význam dobrovoľníctva častokrát prevyšuje jeho ekonomickú hodnotu. Formálne dobrovoľníctvo teda predstavuje významný spoločenský, ale aj ekonomický prínos (Ackermann, 2019; Brozmanová Gregorová et al., 2009; Niebuur et al., 2018). Schopnosť efektívne získavať a udržať si dobrovoľníkov je preto dôležitá (Finkelstein et al., 2005). Mnohé neziskové organizácie sa pri plnení svojho poslania musia spoliehať na dobrovoľníkov (Clary et al., 1992). Podľa Skoglunda (2006) empirické zistenia ukazujú, že organizácie môžu zvýšiť svoju výkonnosť, ale aj získať mnoho výhod, ak dokážu dobrovoľníkov nielen získať, ale ich aj udržať. Aby bolo možné sa efektívne zacieliť na potenciálnych dobrovoľníkov a využiť výhody spojené s dobrovoľníctvom, je potrebné pochopiť kľúčové faktory súvisiace s účasťou na dobrovoľníckej činnosti. Niektorí výskumníci si dali za cieľ zistiť, ktoré faktory determinujú účasť v dobrovoľníctve (Ackermann, 2019; Akhtar, 2019; Finkelstein et al., 2005; Herzog a Morgan, 1993; Krishnan et al., 2023; Mak a Fancourt, 2021; McCann, 2017; Niebuur et al., 2018). Jednými z dôležitých skúmaných faktorov boli socio-demografické charakteristiky, ako sú: vek, pohlavie, rasa, etnická príslušnosť, vzdelanie, partnerský stav, rodinný stav, príjem,

zamestnanecký status atď. (Brozmanová Gregorová et al., 2012; Bútorová et al., 2020; Krishnan et al., 2023; Mak a Fancourt, 2021; Niebuur et al., 2018). Dôležitosť skúmania však nadobudli najmä osobnostné dispozície a motivácia k dobrovoľníckej činnosti (Ackermann, 2019; Akhtar, 2019; Clary et al., 1998; Herzog a Morgan, 1993; Mak a Fancourt, 2021; McCanna, 2017; Rokach a Wanklyn, 2009).

V tomto článku sa zameriavame na prehľad doterajších skúmaných socio-demografických, ale najmä osobnostných a psychosociálnych faktorov, ktoré determinujú dobrovoľnícku participáciu a zároveň prispievame k lepšiemu chápaniu komplexného fenoménu dobrovoľníctva v súčasnej spoločnosti. Tento článok poskytuje platformu pre ďalšie empirické skúmanie týchto faktorov s ohľadom na prínos pre dobrovoľnícke organizácie.

Vymedzenie pojmu formálne dobrovoľníctvo

Dobrovoľníctvo možno považovať za formu altruistického správania. Jeho cieľom je poskytnúť pomoc druhým ľuďom, skupinám, organizáciám, veciam alebo komunitám ako celku bez očakávanej materiálnej odmeny. V posledných rokoch došlo k nárastu záujmu o dobrovoľníctvo. Vlády prevzali väčšiu zodpovednosť za mobilizáciu dobrovoľníckej práce, uskutočnili sa prieskumy a systematické empirické štúdie o dobrovoľníctve, a úloha dobrovoľníka bola plne inštitucionalizovaná. Definovanie pojmu dobrovoľníctvo nie je jednoznačné, často je používané alebo zamieňané za rôzne iné formy pomoci. V rámci dobrovoľníctva rozlišujeme: formálne a neformálne dobrovoľníctvo. V tomto článku sa zameriavame na formálne dobrovoľníctvo, ktoré sa odohráva v organizáciách a pojem dobrovoľníctvo používame v tomto kontexte. Pri vymedzení tohto pojmu sú však dôležité tri kritéria: vykonáva sa z vlastnej vôle, prináša výhody tretej strane, nevykonáva sa pre finančný zisk (Music a Wilson, 2007). Dobrovoľníctvo môžeme teda definovať ako organizovanú dobrovoľnícku činnosť vykonávanú z vlastnej vôle, pri ktorej sa čas a úsilie venujú bez očakávanej odmeny s cieľom zabezpečiť pozitívny vplyv iného jednotlivca alebo organizácie (Music a Wilson, 2007; Snyder a Omoto, 2008).

Autori zaoberajúci sa dobrovoľníctvom často poukazujú na pomoc dobrovoľníkov pri riešení rôznych krízových, sociálnych a spoločenských problémov (Hodgkinson, 2003). Avšak na to, aby bolo možné účinne identifikovať potenciálnych dobrovoľníkov, je potrebné poznať determinanty dobrovoľníckej činnosti.

Socio-demografické faktory dobrovoľníctva

V doterajších výskumoch sa dobrovoľníctvo vysvetľovalo najmä pomocou socio-demografických faktorov (Wilson, 2012). V súvislosti s týmito faktormi sa často používa aj pojem sociálny profil dobrovoľníka (Brozmanová Gregorová et al., 2012).

Empirické výsledky ukazujú, že v Amerike sa na dobrovoľníckych činnostiach zúčastňujú častejšie ženy (Krishnan et al., 2023) na rozdiel od Európy, v ktorej sa zúčastňujú muži a ženy približne rovnako. Okrem toho, v štúdiách vykonaných v Európe (Cramm a Nieboer, 2014; Niebuur et al., 2018; Pavlova a Silbereisen, 2014; Van Groenou a Van Tilburg, 2010) sa nezistila žiadna konzistentná súvislosť medzi pohlavím a účasťou na dobrovoľníckej činnosti. Konkrétne na Slovensku skôr nezaznamenávame štatisticky

významné rozdiely medzi mužmi a ženami v účasti na dobrovoľníctve. Podľa Brozmanovej Gregorovej et al. (2012) dlhodobé štatistiky na Slovensku ukazujú, že do formálneho dobrovoľníctva sa rovnako zapájajú muži aj ženy a môžeme teda konštatovať, že ide o relatívne stabilnú charakteristiku sociálneho profilu formálnych dobrovoľníkov. Novší výskum od Bútorovej et al. (2020) poukazuje na rovnaký trend.

Ďalším skúmaným faktorom bol vek. Výsledky metaanalytickej štúdie od autorov Niebuur et al. (2018) naznačujú, že pravdepodobnosť účasti na dobrovoľníckej činnosti s vekom klesá, čo potvrdzujú aj ďalšie zahraničné štúdie (McNamara a Gonzales, 2011; Pavlova a Silbereisen, 2015; Van Groenou et al., 2010). Z výskumných reflexií od Brozmanovej Gregorovej et al. (2012) vek nesúvisel s participáciou na formálnom dobrovoľníctve a z predchádzajúcich výskumoch je aj zrejmé, že dobrovoľníci všetkých vekových kategórií sa na Slovensku do formálneho dobrovoľníctva zapájajú v rovnakej miere. Tento vekový trend opäť potvrdzuje aj novší, reprezentatívny výskum (Bútorová et al., 2020).

V prípade faktorov ako je etnická príslušnosť, rodinný stav, rodičovský stav, vzdelanie a príjem, metaanalytická zahraničná štúdia ukazuje, že výsledky doterajších štúdií skúmajúcich súvislosť medzi týmito premennými a účasťou na dobrovoľníckej práci sú heterogénne a v prípade etnickej príslušnosti aj nekonzistentné (Niebuur et al., 2018). V našom prostredí boli vzdelanie, príjem, sociálno-ekonomická pozícia, vierovyznanie a členstvo v organizácii významnými faktormi dobrovoľníctva (Brozmanová Gregorová et al., 2012; Bútorová et al., 2020).

Podľa Krishnana et al. (2023) sa socio-demografické faktory ako vek, zamestnanecký status, rasa a pohlavie významne podieľajú na dobrovoľníckej sile a jej obmedzeniach. Podľa autorov sú tieto faktory dôležité pri zvyšovaní počtu dobrovoľníkov na celom svete. Na druhej strane podľa Ackermannovej (2019) však tento prístup nedokáže úplne odhaliť, prečo niektorí ľudia dobrovoľníčia a iní nie. V súlade s autormi Smitha (1994) a Wilsona (2012) autorka navrhuje, aby sa skúmali psychologické faktory ako sú dispozície v zmysle osobnostných vlastností, motívy alebo hodnoty, pretože význam týchto faktorov je pre dobrovoľníctvo nesporný. Tento výskumný smer predpokladá, že správanie človeka nemôžeme úplne pochopiť „zvonka“ tým, že sa pozrieme na objektívne faktory ľudí alebo ich sociálnej postavenie, musíme vedieť niečo aj o tom, čo sa deje v ich „mysliach“ (Musick a Wilson, 2007).

Osobnostné a psychosociálne faktory dobrovoľníctva

Niektorí výskumníci zistili, že participácia na dobrovoľníckych aktivitách je ovplyvnená osobnostnými črtami, ktoré sú považované za relatívne stabilné charakteristiky v dospelosti (Pushkar et al., 2002). Dispozície v zmysle osobnostných vlastností sú kľúčovými psychologickými faktormi pre ľudské správanie a už predtým boli empiricky spojené s dobrovoľníctvom (Ackermann, 2019). Na uchopenie psychologických dispozícií vychádzajú viaceré štúdie z osvedčeného päťfaktorového modelu “Big Five“ (Ackermann, 2019; Akhtar, 2019; Herzog a Morgan, 1993; Mak a Fancourt, 2021). Výsledky štúdie od Akhtara (2019) ukazujú, že každá z osobnostných črt Big Five môže predpovedať participáciu na dobrovoľníctve. Okrem toho, zvyšujúca sa extravézia a svedomitosť boli významne spojené so zvyšujúcou sa pravdepodobnosťou participácie na dobrovoľníctve. Prevedená bola aj

komparačná analýza, ktorá preukázala štatisticky významné rozdiely medzi dobrovoľníkmi a nedobrovoľníkmi v osobnostných črtách Big Five: extravézia, svedomitosť, emocionálna stabilita, otvorenosť a priateľnosť boli u vzorky dobrovoľníkov významne vyššie ako u vzorky nedobrovoľníkov. Autori Herzog a Morgan (1993) zistili, že kľúčovými osobnostnými črtami, ktoré predpovedajú dobrovoľníctvo, sú vyššia úroveň extravézie a nižšia úroveň neurotizmu. V štúdiu od McCanna (2017) neurotizmus vykazoval silnú negatívnu koreláciu s dobrovoľníctvom v USA. Podľa autora tento výskum ako prvý ukázal, že neurotizmus obyvateľov štátu USA je silným prediktorom miery dobrovoľníctva v štáte. Vysoko neurotické osoby majú dispozičné charakteristiky, ktoré majú tendenciu precipitovať sociálnu úzkosť, ktorá odrádza od formálneho dobrovoľníctva. Ackermannová (2019) tiež skúmala osobnostné črty Big Five, avšak ako prediktory rôznych foriem dobrovoľníctva (formálne, neformálne, online dobrovoľníctvo). Výsledky výskumu ukázali, že extravézia je najkonzistentnejším faktorom dobrovoľníctva a efekt ostatných vlastností sa líšil v závislosti od rôznych foriem. Podľa Akhtara (2019) môžu byť výsledky takýchto výskumov prínosom pre neziskové organizácie v poskytovaní referencií pre nábor a riadenie dobrovoľníkov.

V iných štúdiách sa zamerali na motiváciu k dobrovoľníctvu. V tomto zmysle je motivácia založená na myšlienke, že dobrovoľníctvo treba aspoň čiastočne vysvetliť pochopením zámerov alebo cieľov ľudí. Podľa funkcionalistickej teórie, ktorá je jednou z najpoužívanejších v oblasti motivácie k dobrovoľníctvu, sú tieto ciele, motívy numericky konečné, ale trvalé, a preto do určitej miery presahujú konkrétne časy a miesta. Teória predpokladá, že všetci ľudia majú rovnaké základné psychologické potreby a sú univerzálne, napriek tomu si nemusia nevyhnutne vyberať rovnaké prostriedky na ich uspokojenie (Music a Wilson, 2007). Základné tvrdenia funkcionalistickej teórie teda sú, že dobrovoľnícke akty pomoci, ktoré sa na prvý pohľad zdajú byť dosť podobné, môžu odrážať výrazne odlišné základné motivačné procesy a že funkcie, ktorým dobrovoľníctvo slúži sa prejavujú v rozvíjajúcej sa dynamike tejto formy pomoci, a ovplyvňujú kritické udalosti spojené so začatím a udrжанím dobrovoľného pomáhajúceho správania. Na základe tejto teórie bolo prostredníctvom výskumov a štatistických procedúr zistených šesť základných kategórií funkcií, ktoré zodpovedajú konkrétnej motivácii: hodnotová, spoločenská, protektívna, kariéna, funkcia porozumenia a osobnostného rozvoja (Clary et al., 1998).

Výsledky väčšiny doterajších zahraničných i slovenských výskumov sa zhodujú, že hodnoty sú najvýznamnejším motívom dobrovoľníctva (Allison et al., 2002; Clary et al., 1998; Chapman a Morley, 1999; Matulayová, 2012; Planalp a Trost, 2009; Rokach a Wanklyn, 2009). Poradie ostatných motívov sa v rôznych výskumoch líšilo, častokrát tu zohrával rolu vek. Napríklad v štúdiu Rokacha a Wanklyna (2009) boli najdôležitejšími motívmi dobrovoľníctva: hodnoty, porozumenie a kariéra u vzorky s najväčším podielom študentov. West (2020) uvádza hodnotové a kariérne motívy ako najvyššie medzi mládežou a mladými dospelými. V inej štúdiu od Clary et al. (1998) boli najdôležitejšími motívmi hodnoty, porozumenie a úcta u vzorky dobrovoľníkov v strednom veku. Podľa Marta et al. (2006) výsledky výskumov ukazujú, že s pribúdajúcim vekom klesá motív kariéry a porozumenia a zvyšuje sa sociálny (spoločenský) motív dobrovoľníkov. Niektoré štúdie vykonané na vzorkách ľudí nad 60 rokov dokonca eliminovali kariérnu škálu, pretože nemala žiadnu teoretickú relevanciu (napríklad Konrath et al., 2012).

West (2020) uvádza, že dobrovoľnícke príležitosti by mali byť vytvorené tak, aby zahŕňali šesť motivačných funkcií, a že tieto príležitosti by mali byť prispôbené danej populácii (mladí, stredne starí, starší) tak, aby sa zvýšila ich účasť. Autor prichádza k záveru, že nábor a udržanie dobrovoľníka pozitívne korelujú s mierou, do akej dobrovoľnícka skúsenosť spĺňa motivačnú funkciu (funkcie) dobrovoľníka.

Finkelstein et al. (2005) skúmali okrem motivácie aj identitu dobrovoľníckej roly, prosociálnu osobnosť, vnímané očakávania a spokojnosť dobrovoľníkov ako prediktory dlhodobého dobrovoľníctva. Výsledky ich štúdie naznačujú, že identita dobrovoľníckej roly a vnímané očakávania sú spomedzi skúmaných premenných najsilnejšími prediktormi dlhodobého dobrovoľníctva. Podľa autorov sa do nepretržitej dobrovoľníckej pomoci zapoja s najväčšou pravdepodobnosťou tí jednotlivci, ktorí si osvojili prosociálnu rolu dobrovoľníka a ktorí silne cítia, že ostatní od nich očakávajú, že budú pokračovať spôsobom, ktorý je v súlade s touto rolou. Motívy pre dobrovoľníctvo v tomto výskume vykazovali slabší vzťah s dobrovoľníctvom ako očakávali.

Ďalšími determinantmi dobrovoľníctva sa ukazujú psychosociálne faktory ako je sociálna opora a sociálna sieť (Ajrouch et al., 2014; Cheung et al., 2006; Mak a Fancourt, 2021). Podľa štúdie Maka a Fancourta (2021) sociálna opora aj sociálna sieť predpovedali všetky druhy dobrovoľníckej činnosti. Existujú však rôzne možné vysvetlenia. Napríklad, jednotlivcov s vyššou úrovňou sociálneho kapitálu môže k dobrovoľníckej činnosti povzbudzovať silnejší pocit sociálnej identity, sociálnej prepojenosti a túžba po sociálnej spolupráci (Putnam, 2015). Títo jednotlivci môžu byť tiež lepšie prepojení s potrebami svojich komunít, a preto si ľahšie uvedomujú potreby dobrovoľníkov.

Záver

Dobrovoľnícka práca sa stáva pre spoločnosť čím ďalej tým viac dôležitou a politické opatrenia sú zamerané na zvýšenie miery účasti dobrovoľníkov. Na to, aby sme vedeli efektívne identifikovať potenciálnych dobrovoľníkov, je nevyhnutné poznať faktory determinujúce participáciu v dobrovoľníctve. Výsledky doterajších výskumov ukazujú, že participácia na dobrovoľníckych činnostiach môže byť spojená s rôznymi socio-demografickými, psychosociálnymi či osobnostnými faktormi, pričom značný význam je pripisovaný osobnostným črtám a motivácii. Tieto výsledky môžu byť prínosom pre neziskové organizácie a ešte konkrétnejšie pre koordinátorov dobrovoľníkov pri prijímaní, udržiavaní a riadení dobrovoľníkov. Vzhľadom na význam, ktorý má dobrovoľníctvo pre neziskové organizácie a spoločnosť vo všeobecnosti, je nevyhnutné, aby sme naďalej rozvíjali chápanie determinantov dobrovoľníctva a vytvárali prostredie, ktoré podporuje jeho udržateľný rozvoj. Navrhujeme preto preskúmať tieto faktory aj v našich podmienkach a vypracovať stratégie, ktoré podporia a udržia aktívnu účasť dobrovoľníkov.

*Tento článok odporúčala na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. Mgr. Lenka Ďuricová, PhD.*

Použitá literatúra

1. ACKERMANN, K., 2019. *Predisposed to volunteer? Personality traits and different forms of volunteering*. In: Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 48(6), 1119–1142. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0899764019848484>.
2. AJROUCH, K. J., T. C. ANTONUCCI and N. WEBSTER, 2014. *Volunteerism: social network dynamics and education*. In: The Journals of Gerontology: Series B, 71(2), 309–319. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/geronb/gbu166>.
3. AKHTAR, H., 2019. *Predicting Participation in volunteering based on personality characteristics*. In: Journal of Educational, Health and Community Psychology, 8(2), 32. Dostupné z: <https://doi.org/10.12928/jehcp.v8i2.12617>.
3. ALLISON, L. D., M. A. OKUN, M. and K. S. DUTRIDGE, 2002. *Assessing volunteer motives: a comparison of an open-ended probe and Likert rating scales*. In: Journal of Community & Applied Social Psychology, 12(4), 243–255. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/casp.677>.
4. BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A., E. MARČEK a A. MRAČKOVÁ, 2009. *Analýza dobrovoľníctva na Slovensku*. 1. vyd. Banská Bystrica: PF UMB: OZ Pedagóg, PDCS, PANET. ISBN 978-80-8083-844-7. pozor v texte mam iba betku!!! Prepísať
5. BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. et al., 2012. *Dobrovoľníctvo na Slovensku – výskumné reflexie*. Bratislava: Iuventa – Slovenský inštitút mládeže. ISBN 978-80-8072-120-6.
6. BÚTOROVÁ, Z. et al., 2020. *Občianska spoločnosť 2019 očami dospelaj populácie (reprezentatívny prieskum verejnej mienky)*. In: M. VAŠEČKA et al., eds. *Analýza socioekonomického prínosu neziskového sektora a stavu a trendov rozvoja občianskej spoločnosti*. Ministerstvo vnútra SR / Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, s. 116–126. ISBN 978-80-89051-68-7.
7. CLARY, E. G., M. SNYDER and R. RIDGE, 1992. *Volunteers' motivations: A functional strategy for the recruitment, placement, and retention of volunteers*. In: Nonprofit Management and Leadership, 2(4), 333–350. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/nml.4130020403>.
8. CLARY, E. G. et al., 1998. *Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach*. In: Journal of Personality and Social Psychology, 74(6), 1516–1530. Dostupné z: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.6.1516>.
9. CRAMM, J. M., and A. P. NIEBOER, 2014. *Background characteristics, resources and volunteering among older adults (aged ≥70 years) in the community: A longitudinal study*. In: Geriatrics & Gerontology International, 15(8), 1087–1095. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/ggi.12404>.
10. FINKELSTEIN, M. A., L. A. PENNER and M. T. BRANNICK, 2005. *Motive, role identity, and prosocial personality as predictors of volunteer activity*. In: Social Behavior and Personality, 33(4), 403–418. Dostupné z: <https://doi.org/10.2224/sbp.2005.33.4.403>.
11. HERZOG, A. R., and J. N. MORGAN, 1993. *Formal volunteer work among older Americans*. In: S. A. Bass, F. G. Caro, and Y. Chen, eds. *Achieving a productive aging society*. Connecticut: Greenwood Publishing, pp. 119–142.
12. HODGKINSON, V. A., 2003. *Volunteering in global perspective*. In: Nonprofit and civil society studies. pp. 35–53. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-1-4615-0145-9_3.
13. CHAPMAN, J. G., and R. MORLEY, 1999. *Collegiate Service-Learning*. In: Journal of Prevention & Intervention in the Community, 18(1-2), 19–33. Dostupné z: https://doi.org/10.1300/j005v18n01_03.
14. CHEUNG, F., C. S. TANG and E. YAN, 2006. *A study of older Chinese in Hong Kong*. In: Journal of Social Service Research, 32(4), 193–209. Dostupné z: https://doi.org/10.1300/j079v32n04_11.
15. JENNER, J. R., 1982. *Participation, leadership, and the role of volunteerism among selected women volunteers*. In: Journal of Voluntary Action Research, 11(4), 27–38. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/089976408201100404>.
16. KONRATH, S. et al., 2012. *Motives for volunteering are associated with mortality risk in older adults*. In: Health Psychology, 31(1), 87–96. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1037/a0025226>.
17. KRISHNAN, A., J. MITCHELL and C. B. ЛАПИН, 2023. *A research study on the demographics of volunteering*. In: Journal of Student Research, 12(1). Dostupné z: <https://doi.org/10.47611/jsrhs.v12i1.4392>.

18. MAK, H. W. and D. FANCOURT, 2021. *Predictors of engaging in voluntary work during the COVID-19 pandemic: analyses of data from 31,890 adults in the UK*. In: *Perspectives in Public Health*, 142(5), 287–296. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1757913921994146>.
19. MARTA, E., C. GUGLIEMETTI and M. POZZI, 2006. *Volunteerism During Young Adulthood: An Italian Investigation into Motivational Patterns*. *VOLUNTAS: In: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 17(3), 221–232. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s11266-006-9015-3>.
20. MATULAYOVÁ, T., 2012. Motivácia k formálnemu dobrovoľníctvu. In: A. Brozmanová Gregorová et al., eds. *Dobrovoľníctvo na Slovensku – výskumné reflexie*. Bratislava: Iuventa – Slovenský inštitút mládeže, s. 79–86. ISBN 978-80-8072-120-6.
21. MCCANN, S. J. H., 2017. *Higher USA state resident neuroticism is associated with lower state volunteering rates*. In: *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(12), 1659–1674. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0146167217724802>.
22. MCNAMARA, T., and E. GONZALES, 2011. *Volunteer transitions among older adults: the role of human, social, and cultural capital in later life*. In: *The Journals of Gerontology: Series B*, 66B(4), 490–501. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/geronb/gbr055>.
23. MUSICK, M., and J. WILSON, 2007. *Volunteers: A Social Profile*. 1st Ed. Bloomington: Indiana University Press. Dostupné z: https://books.google.sk/books?id=u8Tabf5HcRcC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
24. NIEBUUR, J. et al., 2018. *Determinants of participation in voluntary work: a systematic review and meta-analysis of longitudinal cohort studies*. In: *BMC Public Health*, 18(1). Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s12889-018-6077-2>.
25. OMOTO, A. M. and M. SNYDER, 1995. *Sustained helping without obligation: Motivation, longevity of service, and perceived attitude change among AIDS volunteers*. In: *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(4), 671–686. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.68.4.671>.
26. OECD, 2015. *How's life? 2015: Measuring well-being* [online]. [cit. 2023-12-08]. Dostupné z: https://doi.org/10.1787/how_life-2015-en.
27. PAVLOVA, M. K., and R. K. SILBEREISEN, 2014. *Coping with occupational uncertainty and formal volunteering across the life span*. In: *Journal of Vocational Behavior*, 85(1), 93–105. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.05.005>.
28. PAVLOVA, M. K., and R. K. SILBEREISEN, 2015. *Perceived expectations for active aging, formal productive roles, and psychological adjustment among the Young-Old*. In: *Research on Aging*, 38(1), 26–50. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0164027515573026>.
29. PLANALP, S., and M. TROST, 2009. *Motivations of hospice volunteers*. In: *American Journal of Hospice and Palliative Medicine*, 26(3), 188–192. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1049909108330030>.
30. POWELL, W., and R. STEINBERG, 2006. *The nonprofit sector: a research handbook*. Yale University: Yale University Press. Dostupné z: <http://webuser.bus.umich.edu/organizations>.
31. PUSHKAR, D., M. REIS and M. MORROS, 2002. *Motivation, personality and well-being in older volunteers*. In: *The International Journal of Aging & Human Development*, 55(2), 141–162. Dostupné z: <https://doi.org/10.2190/MR79-J7JA-CCX5-U4GQ>.
32. PUTNAMP, R. D., 2015. *“Bowling Alone: America’s declining social capital.”* In: Routledge eBooks, pp. 188–196. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9781315748504-30>.
33. ROKACH, A. and S. WANKLYN, 2009. *Motivation to volunteer: Helping empower sick children*. In: *Psychology and Education: An Interdisciplinary Journal*, 46(1), 7–25. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/287029565_Motivation_to_volunteer_Helping_empower_sick_children.
34. SKOGLUND, A. G., 2006. *Do Not Forget about Your Volunteers: A Qualitative Analysis of Factors Influencing Volunteer Turnover*. In: *Health & Social Work*, 31(3), 217–220. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/hsw/31.3.217>.
35. SMITH, D. H., 1994. *Determinants of Voluntary Association Participation and Volunteering: A literature review*. In: *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 23(3), 243–263. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/089976409402300305>.

36. SNYDER, M., and A. M. OMOTO, 2008. *Volunteerism: Social issues perspectives and social policy implications*. In: *Social Issues and Policy Review*, 2(1), 1–36. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1751-2409.2008.00009.x>.
37. VAN GROENOU, M. B., and T. VAN TILBURG, 2010. *Six-year follow-up on volunteering in later life: A cohort comparison in the Netherlands*. In: *European Sociological Review*, 28(1), 1–11. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/esr/jcq043>.
38. WEST, I. M., 2020. *Understanding Volunteer Motivations: Recruiting and Retaining Youth and Young Adults*. In: *Methodist*. https://www.methodist.edu/wp-content/uploads/2022/06/mr2020_west.pdf.
39. WILSON, J. F., 2000. *Volunteering*. In: *Annual Review of Sociology*, 26(1), 215–240. Dostupné z: <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215>.
40. WILSON, J. F., 2012. *Volunteerism research: A review essay*. In: *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(2), 176–212. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0899764011434558>.

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189